

Paff, a bűvös sárkány, kontra Szent Tamás

Abban bízik a társadalom jobbik része, hogy az elkövetkező időkben majd törvényesíteni lehet a törvényességet, szemben az elmúlt évtizedekkel, amikor a törvénytelenség volt kodifikálva. Tehát a törvénytelenség uralmának idején sem élt mindenki úgy, hogy ne az általános emberi, vagy ha vallásos volt, isteni törvények szerint vezetne volna az életét. Sőt! Milyen sokan voltak ilyenek. A politika alatt, fölött vagy épp benne lavírozva aki akarta, többnyire be tudta tartani a régtől meglevő iratlan törvényeket.

Ugyhogyan igaz lehet ez fordítva is. Honpolgárok és politikusok egyaránt megtehetik majd, hogy ne tartsák be az új törvényességet ha meglesz. És mindaddig nem sok újat mondott, az ismert és időszerű közhelyeket tömörítette össze e szerény dolgozat szerzője.

Azért tettem, mert véletlenül kezembe került a müncheni Mérleg című katolikus szemle egyik tavalyi száma, benne egy tanulmány ezzel a címmel: Erkölcsös politikát! Elmosolyodtam először. Erkölcsös politikát? Micsoda egymást kizáró két fogalom. Mint Paff a bűvös sárkány, ki senkinek se vét... Az esti mesében természetesen, aztán ha onnan kiszabadul, úgy járunk vele, ahogy Leninnel, aki szelbnel szelb utópiákból tört ránk, másodpercekben belül megalapította a birodalmat, aminek gyerekgyilkossággal kezdődik a története, tanai pedig lehetővé tették 20-30 millió ember tervszerű kiirtását. Ha nem többet...

Elég hamar elszállt a mosolyom. Mit akarunk a naponta többször is megcsócsált törvényességgel, ha nem pontosan ezt: erkölcsös politikát. Amíg nem ezt akarjuk, addig a törvényesség emlegetése csak szemfényvesztés. A kezemet nézék, mondja közönségének a politikus, de már kész is a trükkkel, két hosszú fülénél fogva kiemelte a demokráciát a cilinderből. Jaj, csak vissza ne tegye.

Amíg a magyar politika, a hatalmi élet annyira bizantint, amennyire még mindig az, addig a demokrácia sem több a létező bűvész cilinderből elővarázsolts nyulánál.

A politikai kultúra megújításának milyen útjait látja Valentin Zsivkovits grazi egyetemi tanár Erkölcsös politikát című tanulmányában? Arról ír a keresztény professor, hogy a politikai kultúra nem a társadalom szelektív uralom eszköze, hanem az emberi szellem rendező feladata és emberi értékmegvalósítás annak érdekében, hogy felvirágoztassa egy egész nép életét, s kibontakoztassa a népet alkotó egyének személyiségét.

A humánizmus azonban sokféle felforgató veszély fenyegeti az anyagi érdekek nyomása miatt. Rehabilitálni kell ezért a lelkiismeretet, a lelkiismeret felelősségét, és az ember a politikai életben ragaszkodjék a meggyőződéséhez, még ha hátrányok érik is emiatt, vagy inkább adja fel pozícióját, semhogy elárulja a lelkiismeretét. És ezsembe jutott ezt olvasva, hogy egy átlagos magyar politikusnak, aki mondjuk a fordulat évében, 1948-ban kezdett, hányszor meg hányszor kellett száz százalékosan feladni önmagát, amíg eljutott – nem szellemben, időben! – 1990-ig? A

további fejleményeket pedig – tavalytól számítva – érdeklődéssel figyeljük. Ne csak a kezüket nézzük!

Sok fiatal embert kell mozgósítani azért, hogy megújuljon a politikai kultúra, mondja a grazi professor. „Ehhez az kell, hogy a politikáról ne mint piszkos dologról beszéljünk, hanem Max Weber szellemében ahhoz a munkához hasonlítsuk, amelyek során jó szemmel és szenvedélyes elszántsággal kemény fát faragunk meg... a politikában erős jellemre van szükség, akik képesek kitartó, türelmes munkára, s attól sem riadnak vissza, ha közben a kezük kisebesedik, a cipőjük pedig beszározzódik. A politikai kultúra megújítása ezenkívül azt jelenti, hogy idejében, tervszerűen és ténylegesen köteleességünk fellépni a jövő értékeiért, mégpedig főképp azokért, amelyeket a csak a mánk élő egoizmus vesztélyeztet.”

A politika a nyeréstől a bukásig a hatalom birtoklásával, gyakorlásával jár. A brutális formák háttérbe szorítását kínálja Valentin Zsivkovits. Szép gondolat, csak hát, nemigen szokott valóra válni se a mi vidékeinken, se másfelé. Legfeljebb a brutalitás a társadalmi tagoltság finom áttételén keresztül működik, talán még nagyobb hatásfokkal, mint a nyers erő.

A Duna-parti keresztény konzervatív kurzusnak persze nemcsak azon kellene elgondolkodnia, hogy Európában ma már sehol sincs efféle elképzelés, hanem azon is, amit nemcsak e nem épp közismert ausztriai egyházi ember mond: „Senkinek sem szabadna valamiféle politikai katolicizmussal hízalni, valamint politikai célból visszaélni a vallással.”

A politikai kultúra megújítását ne bízzuk a pártok embereire, a politikusokra. Velük anyi a teendő, ha nem partnerek ehhez a megújításhoz, távolítsuk el őket. Amit persze nem segítenek az érvényes választási törvények. Az elmúlt diktatúra legsötétebb éveiben is volt – legalább papíron! – lehetőség arra, hogy visszahívják a Parlamentben ülőt. És a papír fontos! Láthattuk, mihelyt lehetőség nyílt rá, milyen gyorsan föléledt és dolgozni kezdett a jogszabály. Most ilyen lehetőség nincs. Mászt ennek ellenére sem mondhatunk. A demokráciában a politikai kultúrát a választók, a polgárok újíthatják meg. Ha ez azzal jár, hogy egy-egy képviselőt, minisztert, más szereplőt ki kell tuskolni a küzdőtérrel, akkor ehhez meg kell találni a jogi lehetőségeket.

A politika és az erkölcs közötti szakadék nem szüntethető meg úgy, hogy nem veszünk róla tudomást. Jobb tárgyiszzerűen foglalkozni azzal, hogy milyen mély, milyen széles és hány éveszedes. Nem fog úgy eltűnni, hogy feltöltődik a beelhullott emberektől. Tölük mélyül és szélesedik.

Aquinói Szent Tamás ma is aktuális gondolataira hívja fel hívók, nem hívók, valamint hitetlenek figyelmét az Erkölcsös politikát című esszé: „Nem elég a boldogsághoz, ha az ember a hatalom vonatkozásában hasonlít Istenre, a jóság tekintetében viszont nem hasonlít rá.”

Zelei Miklós

Negyvenezer nyugdíjas – létminimumon

A nyugdíjasok helyzete, a nyugdíjak összegének alakulása sokakat érintő kérdés. A fokozódó infláció, a megélhetés alapvető költségeinek drasztikus emelkedése a nyugdíjasok széles táborát állítja megélhetési gondok elé. A szociális szempontokat figyelembe vevő korábbi elemések a nyugdíjak bizonyos mértékű nivellálódásához vezettek. Ezzel kapcsolatban általában elégedetlenségüket fejezték ki mind az alacsony nyugdíjjal rendelkezők, mind a korábbi években magasabb induló összeggel nyugdíjba menők.

A megyében tavaly 112 ezren részesültek valamilyen címen ellátásban. A nyugdíjasok 77 százaléka saját jogú, 9 százaléka özevegy nyugdíjat kap, a többiek különböző címeken járadékban részesülnek.

A saját jogú nyugdíjak átlaga a megyében lényegesen alacsonyabb az országos átlagnál. Ez vonatkozik az adott évben újonnan megállapított nyugdíjak átlagára és a teljes nyugdíjas körre egyaránt. Következésképpen ez annak, hogy a megyében foglalkoztatottak keresete is mindig alacsonyabb volt az országosnál. Az átlagnyugdíj például 1989-ben az alkalmazottak kategóriájában 830 forinttal, a mezőgazdasági szövetkezeti tagoknál 540 forinttal volt kevesebb, mint az országos átlag.

A megyében a nyugdíjak, járadékok átlagösszege 1990 májusában 5720 forint volt. Ezen belül az öregségi nyugdíjak átlaga a legmagasabb, 5920 forint. A rövidebb szolgálati idő és az elért

alacsonyabb átlagkereset következtében a nők nyugdíja kevesebb a férfiakénál, az öregségi nyugdíjak kategóriájában átlagosan 900, a rokkantságban 850 forinttal.

Ötezer forint alatti ellátmányt tavaly a nyugdíjasok és járadékosok 34 százaléka, 5 és 7 ezer forint közötti 55 százaléka, 7 és 10 ezer forint közötti 9 százaléka, tízezer feletti 2 százaléka kapott.

Az átlagos nyugdíj nagyságának megítélésénél figyelembe kell venni, hogy 1990. I. félévében a létminimum összege egy főre az egyedülálló nyugdíjasokra vonatkozóan 5150, a házaspárokra nézve 4350 forint volt. A társadalmi minimum összegét e kategóriákban 5980 forintban határozták meg. (Mára ezek az értékek jelentősen emelkedtek!) 1989 és 1990 májusa között a nyugdíjasok ellátmánya 28,5 százalékkal növekedett.

Tavaly az első félévben a fogyasztói áremelkedés átlagos mértéke 25,7 százaléka volt. A

nyugdíjasok helyzetét nehezítette, hogy az átlagnál nagyobb mértékben drágultak a megélhetés alapvető költségei. A lakbér például 65, a tömegközlekedés 45, a baromfi 43, a tej 41, a burgonya 49 százalékkal drágult átlagosan.

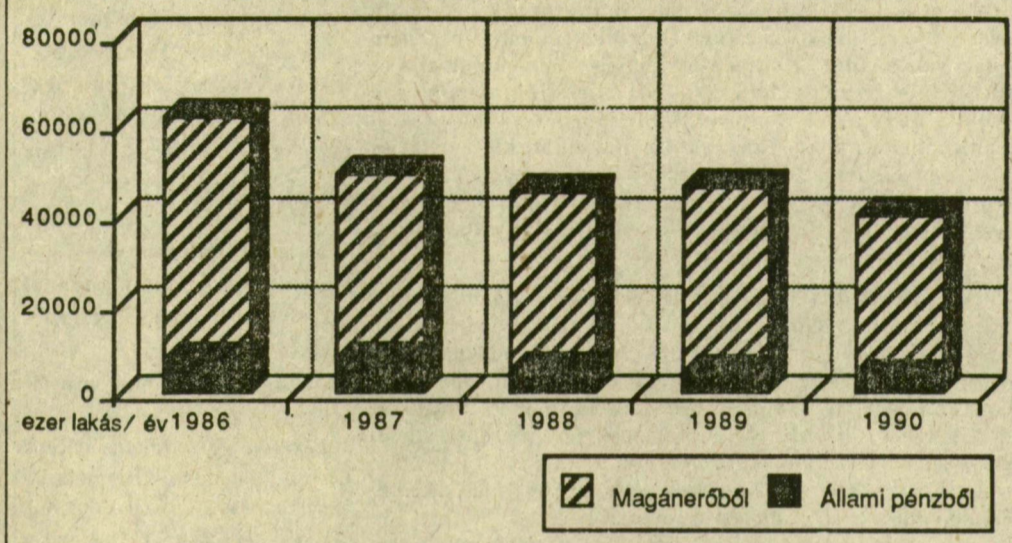
Ebben az időszakban a nyugdíjasok több mint egyharmada – mintegy 36-40 ezer ember – élt a létminimum szintjének megfelelő nyugdíjból Csongrád megyében. Ők csak a folyamatos életvitellel kapcsolatos, legalapvetőbb szükségleteiket tudták fedezni, igen szerény színvonalon. Mintegy 28-30 ezer nyugdíjas a társadalmi minimum színvonalra körüli ellátmányt kapott, melyből az alapvető megélhetés fedezésén túl a tömegigényre vált javak és szolgáltatások minimális fogyasztására nyílt lehetőség.

Az új nyugdíjmelési rendszer minőségileg tér el az eddigi hasonló jellegű intézkedésektől. A korábbi években döntően szociális szempontok érvényesültek, jelenleg ezek mellett az emelés százalékos mértékét a nyugdíjazáskor elismert szolgálati idő és a megállapított időpontja határozza meg.

Bunford Zoltánné
KSH

DM-GRAFIKON

Lakni, de hol?

Az elmúlt években drasztikusan megtorpant a hatvanas-hetvenes években megindult nagy lakásépítési hullám. A „kincstári zseb” kiürült, az állam már gyakorlatilag nem is épít „ingyen” lakást. A lakosság zsebe is egyre vékonyabb, s így magánérőből alig-alig vállalkoznak ma már építkezésre. A csillagos égig felfező bank-kamatok sem igen kedveznek az otthonteremtésnek.

A Központi Statisztikai Hivatal felmérése szerint tavaly mindössze 43 ezer 800 lakás épült hazánkban, 15 százalékkal kevesebb, mint 1989-ben. A lakásépítés ilyen alacsony szintjére legutoljára 1955-ben volt példa Magyarországon. Míg a magánérőből

épített lakások száma 13 és fél százalékkal csökkent egyetlen év alatt, addig az állami forrású lakásépítés közel 30 százalékkal csökkent. Az új lakásoknak alig 8 százaléka volt tavaly szociális bérlakás. Az idén pedig a tanácsi bérlakásépítés teljesen meg is szűnt, ezt a formát valószínűleg a települési önkormányzatok bérlakásépítése váltja majd fel, ha... Ha lesz rávaló.

Az állami erőből épült 3 és fél ezer lakás több mint 90 százaléka a városokban épült – fele-fele arányban a fővárosban, illetve a többi vidéki városban. A több mint 40 ezer magánérőből megteremtett otthon közel fele szintén a városokban épült fel és

csak 42 százaléka gyarapította a falvak lakásállományát. Az már szinte természetes, hogy a lakások kétharmada magánkivitelezésben, „kalákában” valósult meg. A nagy állami építőipari vállalatok mindössze 9 ezer 300 lakást építettek.

(rafai)

Raktár lenne, ha karitatív is...

Szerző kéri az olvasót, mindenekelőtt pillantson rá e cikk illusztrációjára. A ház, ugye, ismerős. Rákóczi utca (vagy ha tetszik: Mátyas tér), Alsóváros, Vasutas Művelődési Ház. 1932-ben épült – már művelődési célokra, a városrészt polgárainak közadakozásából. A téglajegyeket ma is emlegetik. 1935-ig töltötte be az épület a polgári „népház” funkciót, utána a katolikus legényegylet működött benne. Az 1948-ból való birtoklevél tanúsága szerint akkor a magyar állam tulajdonába vette, s a Magyar Államvasutak használatába adta. Így lett a vasutas szakszervezet háza. 1982-ben az akkori már igencsak leromlott állapotú épületet a MÁV felújította.

Ma a környék lakóit, s a közeli iskolákat szolgálja 20 ezer kötetes könyvtára, 120 tagú nyugdíjasklubja. Két táncosportjába a város más részéről is felvesznek gyerekeket. Itt működik a MÁV Hazánk kórusa, s fúvószenekara, itt tartják a katonai összejárásokat, sorozásokat. A választási kampány idején sorra jelentkezték a pártok: bérelték a nagytermet, s most is gyakorlati képviselői beszámolóik, politikai, s kulturális rendezvények.

A művelődési háznak már készen volt az idei pénzügyi, s rendezvényterve, amikor az alsóvárosi plébánia, a Máltai Szeretetszolgálat s az önkormányzat helyi vezetője megtekintette az épületet, s azt alkalmasnak találta egy funkcióváltásra. Hogy miféle, azt az itt következő levélből megtudhatja az olvasó. (Kiemelések e cikk szerzőjétől.)

„Hivatkozva az 1991. március 19-diki megbeszélésünkre és a nevezett épület megtekintésére kérjük, hogy támogassa a Szeged-Alsóvárosi Plébánia azon kérését, hogy az egykor a plébá-

nia tulajdonát képező jelenleg MÁV Művelődési Ház (Szeged, Rákóczi u. 1.) céljait szolgáló épület visszakerüljön a Plébánia tulajdonába és használatába.

Az épület soron kívüli visszadását indokolja az a tény, hogy ezen objektum képezné alapján, a Szegeden a közelmúltban megalkult önálló Magyar Máltai Szeretetszolgálat működésének. A Katolikus Egyházon belül működő karitatív szervezet a Magyar Püspöki Kar által működtetett karitatív szervezettel együtt Szeged és környéke egészségügyi ellátásában, továbbá a szociálisan rászorulóknak támogatásában kíván eljámi. Ez az objektum szolgálna a segédanyagok tárolását és kiosztását. Ily módon az épület működtetése és fenntartása az előbb említett szervezetek terhelé, míg a tulajdonjog megmaradna az Alsóvárosi Plébániánál.

A plébániával egyeztetve az épület mindazon funkciókat betölttené, amelyek jelenleg is a város javára szolgálnak (katonai össze-írás, sorozás stb.).

Gyenes Kálmán felvétele

A ház, amelyben segélyanyagokat kíván raktározni a szeretetszolgálat